

AMMONIET

*De weg die een mens gaat verloopt in kringen, spiralen... oorsprong en einde
onttrekken zich aan ons zicht*

Fossiel

Als ik z'n kamer binnenkom zie ik gelijk dat het mis is. Haast voelbaar z'n verdriet. Zonder een woord ga ik op het randje van z'n bed zitten, buig me voorover, geef hem een zoen. Hij kijkt me aan, wil wat zeggen, schiet vol, grijpt m'n hand.

"Wat is er aan de hand?"

Maar hij schudt machteloos z'n hoofd.

Ik blijf stil zitten.

"Kom", zeg ik dan, "laat me je wassen dan voel je je misschien straks weer wat beter."

Als hij eenmaal op de rand van z'n bed zit, valt de vraag me in.

"Wat heb je gedroomd?"

Raak. De tranen krijgen klank: hij snikt het uit.

En dan... ik weet niet wat ik hoor...

“Een fossiel... dat ik een... fossiel...”

De woorden haperen.

“Dat je een fossiel bent?” vraag ik zachtjes en ongelovig.

Hij gaat harder huilen nu.

“Jaah, en, en ik... ik kon...”

Hij komt niet verder.

Ik wacht ademloos, doe dan voorzichtig een poging.

“Je kon helemaal niets meer...”

“Nee”, schudt hij huilend z’n hoofd, “nee, niets, niets meer, niet bewegen en ook niet voelen...”.

Ik ben sprakeloos. Wat een afschuwelijke droom.

En ook hoe waar: is hij in zijn dementie inderdaad niet een fossiel, afdruk van wie hij ooit was?

Hij huilt hartverscheurend nu.

Ik vraag me af hoe hij aan dat beeld komt, wat dat te zeggen kan hebben. Zit inmiddels naast hem, een arm om hem heen, een beetje wiegend. Adem diep in en uit, in mezelf keren, me niet door zijn verdriet laten overspoelen.

Verbazing over de woorden die me invallen. Het gevoel dat ik geleid word...

“Wat dacht je”, zo vraag ik, langzaam, woord voor woord, tastend naar wat in de stilte tussen de woorden hoorbaar wordt, “wat dacht je, zou het misschien zo kunnen zijn dat niet jij, maar alleen je lichaam dat fossiel was? -

Dat je lijf zo als een fossiel aanvoelde, omdat jijzelf, degene die je echt bent, ergens anders was? -

Ergens waar het zo licht en puur en vredig is, dat het voor je lichaam gewoon ondoenlijk is om met je mee te gaan? -

Wat dacht je, zou er zoiets kunnen zijn gebeurd?”

Ik hoor m’n eigen stem. Voel me opgelaten, vind het idioot om hardop zulke dingen tegen hem te zeggen. Een ander in mij voelt dat het goed is. Die weet dat als het er echt op aankomt woorden hun weg wel vinden, niet gehinderd door geheugenverlies of afbrokkelende taal. Die weet van de windstille plek in ons, die ook een aanwezigheid is. Die alles opvangt, door niets kan worden aangetast.

Soms kunnen mensen elkaar daar bereiken.

Het huilen wordt minder. Hij luistert, voelt wat ze hem doen, deze woorden.

“Denk... jij... dat het dat is?”

Ik geef niet direct antwoord. Luister naar degene in mij die het antwoord weet. Voel me dan rustig worden.

“Ja”, zeg ik, “ik denk dat je heel ver weg was, veel verder hier vandaan dan ik kan komen. En ik geloof dat je daar thuis bent.””

Hij huilt niet meer, kijkt me intens aan.

We zijn heel dicht bij elkaar.

Een zucht. Stilte.

Hij laat mijn woorden op zich inwerken.

“Dus ik ben geen fossiel?”

Die indruk moet overweldigend zijn geweest.

“Nee, je bent zeker geen fossiel.”

De drang dat ik hem opnieuw moet zeggen wat ik gezegd heb. Langzaam, rustig. Dat het een heel verhaal is, anders dan de korte, concrete zinnnetjes die hij gewoonlijk nodig heeft als houvast, is van geen belang: hij beweegt zich nu ergens achter de taal, luistert wel door de woorden heen, zal horen wat hij moet verstaan. Daar ben ik heel zeker van.

Dat hij vannacht vermoedelijk al even thuis was, zeg ik, daar waar hij helemaal zichzelf is, niet zoals hier, waar het er meestal zo verbrokken aan toe gaat. Dat hij een voorproefje heeft gekregen van hoe het zal zijn als hij dood is. Hoe vrij hij zich dan weer zal voelen, hoe licht. Dat zijn lijf daarom ook als een fossiel aanvoelde, omdat die tegenstelling tussen daar en hier zo verschrikkelijk groot is. Eigenlijk niet te verdragen groot. Dat hij geduld moet hebben. Dat het allemaal een kwestie van tijd is.

Hij kijkt me aan en ik zie het voor mijn ogen gebeuren: zijn oogopslag verandert. Er komt iets heel zachts over hem, iets heel puurs. Alsof hij van binnenuit gaat stralen. Hij zegt niets meer. Maar het lijkt onmiskenbaar dat hij zich iets herinnert. Misschien niet zozeer in woorden, misschien ook niet eens in beelden, eerder als een gevoel. Er komen weer tranen in z'n ogen, andere tranen.

Ik voel me niet geroepen om nog iets te zeggen. We zitten heel stil naast elkaar.

Dan pak ik de waskom. Hij laat me stil begaan.

Krista Mirjam Dijkerman